

Jaarverslag 2017

van de rekenkamercommissie Ridderkerk

De commissieleden:

De heer J.J. Démoed (voorzitter)
De heer W. de Lange
De heer P.J.M. van der Valk

Februari 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoofdstuk 1. Subsidieverwerving.....	4
1.1 Conclusies.....	4
1.2 Aanbevelingen.....	5
1.3 Resultaat	6
Hoofdstuk 2 Kaderstellende rol van de gemeenteraad	7
2.1 Conclusies.....	8
2.2 Aanbevelingen.....	9
2.3 Resultaat	10
Hoofdstuk 3 Decentralisatie van de zorg in de gemeente Ridderkerk	11
3.1 Uitvoering.....	11
3.2 Stand van zaken.....	13
Hoofdstuk 4 Wat heeft het gekost?.....	14

Inleiding

Jaarlijks brengt de rekenkamercommissie vóór 1 april verslag uit aan de raad over het voorgaande jaar. In dit verslag rapporteert de commissie over haar werkzaamheden, de stand van zaken onderzoeken en de besteding van het budget.

In 2017 bestond de Rekenkamercommissie uit de volgende personen:

- De heer J.J. Démoed – voorzitter- benoemd op 10 december 2015;
- De heer W. de Lange – lid- benoemd op 10 december 2015;
- De heer P.J.M. van der Valk – lid- benoemd op 10 december 2015.

De rekenkamercommissie wordt ondersteund door een secretaris, mevrouw C. Garama.

De rekenkamercommissie heeft in 2017 twee onderzoeken heeft afgerond:

- Subsidieverwerving (hoofdstuk 1)
- De kaderstellende rol van de raad (hoofdstuk 2).

Het onderzoek naar de decentralisatie van de zorg is in augustus gestart (hoofdstuk 3).

In hoofdstuk 4 wordt verantwoording afgelegd over de gedane uitgaven in 2017.

Hoofdstuk 1. Subsidieverwerving

Het uitvoeren van beleid kost geld. Naast inkomsten als de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst van de gemeentelijke belasting kan de gemeente proberen inkomsten te verkrijgen door subsidies te verwerven. Een doeltreffend en doelmatig beleid rond subsidieverwerving kan de gemeente helpen haar taken beter uit te voeren. Reden voor de rekenkamercommissie de subsidieverwerving nader te onderzoeken.

De centrale onderzoeksvraag was: “In hoeverre slaagt de gemeente erin om op doeltreffende en doelmatige wijze subsidies te verwerven ten behoeve van de realisatie van de gestelde beleidsdoelen?”. Er is gebruik gemaakt van drie onderzoeksmethoden, namelijk dossierstudie, casusonderzoek en interviews. Het onderzoek is in opdracht van de rekenkamercommissie uitgevoerd door onderzoeksbureau Necker van Naem in de periode van november 2016 tot en met maart 2017.

1.1 Conclusies

De Rekenkamercommissie Ridderkerk heeft op basis van de nota van bevindingen haar conclusies verwoord in een bestuurlijke nota:

1. Effectiviteit en efficiëntie van subsidieverwerving zijn onduidelijk.
2. Contact over subsidies tussen BAR-organisatie en (potentiële) subsidieverstrekkers verloopt soepel. Dit werkt een effectieve subsidieverwerving in de hand.
3. Verder ontwikkelen van centraal overzicht zal tot meer rendement op subsidieverwerving leiden
4. (Het proces van) subsidieverwerving wordt niet standaard geëvalueerd, daarmee laat de gemeente kansen liggen om te leren.

1.2 Aanbevelingen

De Rekenkamercommissie heeft uit dit onderzoek lessen getrokken voor de toekomst. Deze zijn in de vorm van aanbevelingen voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders opgenomen in het rapport:

Raad

1. Spreek u (nogmaals) uit over het belang van subsidieverwerving en vraag het college informatie te verstrekken over de aard en omvang van verworven subsidies.

College

2. Borg kennis en ervaring van individuele medewerkers door de verwerving van subsidies structureel te evalueren.
3. Creëer sturingsinformatie om de inzet van mensen en middelen effectiever te maken.
4. Breng de werkgroep subsidieverwerving in positie en laat deze werkgroep aan de slag gaan met de conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek.

1.3 Resultaat

Het rapport subsidieverwerving is op 12 juni 2017 aan de raad aangeboden. Het is in de vergadering van de commissie Samen Leven op 31 augustus toegelicht door de rekenkamercommissie en behandeld in de raadsvergadering van 14 september 2017. Het raadsbesluit was 'uitspreken dat de raad subsidieverwerving van belang vindt als middel om beleidsdoelen te realiseren, het college te verzoeken jaarlijks bij de jaarstukken een totaaloverzicht van de verworven subsidies aan de raad aan te bieden, inclusief vergelijking met andere gemeenten en ten derde het college te verzoeken uiterlijk 1 juli 2018 te rapporteren over de uitvoering van de door het college overgenomen aanbevelingen'.

Het besluit is aangenomen. De fractie van Echt voor Ridderkerk onderschreef de eerste twee delen van het besluit, maar verwacht dat de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie zullen leiden tot meer bureaucratie en minder betrokkenheid van ambtenaren en heeft daarom als enige fractie tegen het raadsvoorstel gestemd.

Hoofdstuk 2 Kaderstellende rol van de gemeenteraad

Jaarlijks heeft de rekenkamercommissie een gesprek met de fractievoorzitters. In het kennismakingsgesprek begin 2016 hebben de fractievoorzitters de suggestie gedaan om de kaderstellende rol van de gemeenteraad te onderzoeken. Gezien het belang van kaderstelling – (hoe) bepaalt de raad wat er op de agenda komt? Welke mogelijkheden heeft de raad om het beleid te bepalen? – heeft de rekenkamercommissie besloten hiernaar onderzoek uit te voeren. Dat onderzoek moest de vraag beantwoorden of de gemeenteraad in de jaren van de onderzoeksperiode (2014 t/m 2016) effectief gebruik heeft gemaakt van de kaderstellende rol die de gemeenteraad heeft en de vertaling naar de raadsagenda. De centrale vraag voor dit onderzoek was: “In hoeverre heeft de raad gebruik gemaakt van de kaderstellende verantwoordelijkheid bij vastgestelde startnotities en kaderstellende documenten in de periode 2014, 2015 en 2016?”

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is gebruikgemaakt van drie onderzoeksmethoden, namelijk dossierstudie, casusonderzoek en interviews. Bijzonder aspect van dit onderzoek is de rol van de raadsleden zelf: zij hebben een enquête ingevuld, er zijn gesprekken met hen gevoerd en er is een interactieve bijeenkomst georganiseerd waarbij de eerste onderzoeksresultaten met hen besproken zijn en mogelijke methoden voor kaderstelling zijn geoefend. Het onderzoek is in opdracht van de rekenkamercommissie uitgevoerd door onderzoeksbureau Berenschot in de periode van maart tot en met november 2017.

2.1 Conclusies

De Rekenkamercommissie Ridderkerk heeft op basis van de nota van bevindingen haar conclusies verwoord in een bestuurlijke nota:

1. Bij invulling van zijn kaderstellende rol is de raad overwegend volgend aan het college. Wel is er bij specifieke vraagstukken in de raad soms discussie over de invulling van de kaderstellende rol, zoals de ruimte die een kader moet laten aan het college en de scheiding tussen beleid en uitvoering.
2. De raad is in zijn kaderstelling gericht op SMART kaders op de output van de gemeente. Afhankelijk van het type vraagstuk, kan de raad kiezen om een bepaald soort kader te stellen: kaders op mensen/middelen (input), op doelstellingen (outcome), op producten (output), op proces of een combinatie van deze kaders.
3. De raad maakt vanuit zijn gerichtheid op het stellen van SMART outputkaders gebruik van zijn instrumenten. Door middel van moties, amendementen en toezeggingen oefent de raad invloed uit. Deze instrumenten zijn bij de raad bekend. Over het gebruik van het belangrijke instrument startnotitie is geen consensus.
4. Bij lastige vraagstukken wordt ervaren dat de focus van kaderstelling op output niet goed werkt.

2.2 Aanbevelingen

De Rekenkamercommissie wil met dit onderzoek graag aanbevelingen doen voor de toekomstige rol van de raad. Met dat doel zijn, op basis van de bovenstaande conclusies, aanbevelingen voor de gemeenteraad opgesteld:

1. Maak onderscheid tussen vraagstukken en verschillende soorten kaders.
2. Leg vast hoe met toezeggingen wordt omgegaan: het is van belang vast te leggen wanneer al dan niet sprake is van een toezegging en hoe met toezeggingen wordt omgegaan.
3. Geef in startnotities aan wanneer de raad betrokken wordt, over welk onderwerp en met welke informatie.
4. Gebruik de startnotitie als een procesdocument. Maak het proces afhankelijk van het soort vraagstuk. Dit betekent dat in de startnotitie geen inhoudelijke uitgangspunten worden neergelegd maar dat deze bestaat uit afspraken tussen college en raad over het te doorlopen proces.
5. Besteed als raad structureel aandacht aan kaderstelling (in de praktijk).
6. Vraag het college de raad te helpen bij het onderscheiden van verschillende soorten vraagstukken en bijbehorende kaders.

2.3 Resultaat

Het rapport “Kaderstellende rol van de gemeenteraad” is op 24 november 2017 aan de raad en het college aangeboden en zal in de raadsvergadering van 22 februari 2018 behandeld worden. De griffier adviseert de raad:

1. Onderscheid te maken tussen vraagstukken en verschillende soorten kaders en in ieder geval daartoe het format van de startnotie te wijzigen.
2. Te beslissen of moet worden vastgelegd hoe met raadstoezeggingen wordt omgegaan en in het bijzonder of deze in raadsvergaderingen expliciet moeten worden gedaan.
3. In startnotities aan te geven wanneer de raad betrokken wordt, over welk onderwerp en met welke informatie en daartoe het format van de startnotitie te wijzigen.
4. De startnotitie te gebruiken als procesdocument, het proces afhankelijk te maken van het soort vraagstuk en daartoe het format van de startnotitie te wijzigen.
5. Structureel aandacht te besteden aan kaderstelling.
6. Het college te vragen uw raad te helpen bij het onderscheiden van verschillende soorten vraagstukken en bijbehorende kaders, in ieder geval door hieraan aandacht te besteden bij de aan de raad voor te leggen startnotities.
7. Kennis te nemen van een aantal aanvullende suggesties van de griffier.

Hoofdstuk 3 Decentralisatie van de zorg in de gemeente Ridderkerk

De rekenkamercommissie Ridderkerk is in augustus 2017 het onderzoek gestart naar de decentralisatie van de zorg in de gemeente Ridderkerk, zoals aangekondigd in het Jaarplan 2017. Het rekenkameronderzoek moet de vraag beantwoorden wat de decentralisatie van de zorgverlening betekend heeft voor de zorgbehoevenden in Ridderkerk en voor de financiën van de gemeente Ridderkerk. De rekenkamercommissie wil in dit onderzoek met name bekijken hoe de zorg bij de zorgbehoevenden terecht komt en hoe de zorgbehoevenden en de zorgverleners dat ervaren.

3.1 Uitvoering

Voor de uitvoering van het onderzoek heeft de rekenkamercommissie de opdracht gegund aan onderzoeksbureau RadarAdvies. Begin september heeft de startbijeenkomst plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de rekenkamercommissie, de gemeente en het onderzoeksbureau. Naar aanleiding van de startbijeenkomst is het plan van aanpak op onderdelen aangepast.

Na een documentenstudie zijn verschillende interviews gehouden:

- vier één interview met de verantwoordelijke wethouder, de beleidsmedewerker Wmo en de controller. Het doel van dit interview is om in aanvulling op de documentanalyse een verdiepend beeld te krijgen van het Wmo-beleid van de gemeente en de financiële stand van zaken;
- één groepsinterview met minimaal 3 medewerkers van het wijkteam. Het doel van het interview is om vanuit de praktijk zicht te krijgen op de procesmatige en zorginhoudelijke toegang tot Wmo voorzieningen;
- één interview met het Wmo-burgerplatform. De leden in het burgerplatform representeren de inwoners van de gemeente Ridderkerk en hebben zodoende zicht op de ervaring en beleving van inwoners in de gemeente Ridderkerk ten aanzien van de Wmo;
- één groepsinterview met minimaal 3 cliëntondersteuners van MEE. Cliëntondersteuners hebben een goed zicht op de ervaring en beleving van cliënten ten aanzien van de zorg die vanuit de Wmo wordt geleverd en naar verwachting ook op de beweegredenen van zorgbehoevenden om geen gebruik te maken van zorg;
- telefonische interviews met zorgverleners, met een spreiding over de te onderscheiden zorgvormen. zoals dagbesteding, kortdurend verblijf, begeleiding in de thuissituatie en persoonlijke verzorging. Het doel van deze interviews is om in beeld te krijgen hoe zorgverleners tegen de uitvoering van de decentralisatie van de zorg aankijken en in het bijzonder hoe dat zijn beslag krijgt bij zorgontvangers. Ook zullen de financiële gevolgen van de decentralisatie in relatie tot de kwaliteit van de zorg aan bod komen.

Alle zorgontvangers en mantelzorgers die gebruik maken van 'nieuwe' Wmo-voorzieningen hebben het verzoek ontvangen om online een enquête in te vullen. Om grip te krijgen op de kwaliteit van de zorg en met name op de toegang tot de zorg is de enquête ook onder zorgbehoevenden uitgezet. Dit zijn inwoners die zorg nodig hebben maar nog geen gebruik van voorzieningen maken. De reden waarom deze inwoners geen zorg ontvangen verschilt. Bijvoorbeeld omdat inwoners geen zorg willen ontvangen (zorgmijders) of omdat de eigen bijdrage te hoog wordt gevonden.

Naast de interviews en enquêtes hebben de onderzoekers gediscussieerd met twee kleine groepen van belanghebbenden, zogenaamde focusgroepen. Voor de focusgroepen zijn zowel zorgontvangers, mantelzorgers als zorgbehoeftigen uitgenodigd. Het doel van focusgroepen is verdiepen van de resultaten van de enquête en het inzichtelijk maken van de ervaringen met de zorg.

3.2 Stand van zaken

In december 2017 hadden de interviews plaatsgevonden, waren de enquêtes binnen en was de eerste focusgroep bijeen geweest. De resultaten (ruwe data) van het klanttevredenheidsonderzoek en de financiële gegevens van de gemeente waren op dat moment nog niet beschikbaar. In januari 2018 was dat wel het geval en is een eerste versie van het rapport aangeleverd bij de rekenkamercommissie. Het onderzoek zal afgerond worden na de gemeenteraadsverkiezingen.

Hoofdstuk 4 Wat heeft het gekost?

De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van de programmabegroting 2017 voor de rekenkamercommissie een budget van € 62.300,- vastgesteld. Volgens de Verordening op de rekenkamercommissie Ridderkerk 2015, artikel 17 is de rekenkamercommissie bevoegd binnen dit budget uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van haar taken en is voor de besteding ervan uitsluitend verantwoording verschuldigd aan de raad en zijn griffier, de griffier is budgethouder.

Alle uitgaven van de rekenkamercommissie komen ten laste van dit budget:

- de vergoedingen aan de leden;
- de vergoedingen aan de secretaris;
- externe deskundigen die de rekenkamercommissie heeft ingeschakeld (onderzoek);
- drukwerk;
- de door de commissie gewenste lidmaatschappen, zoals die van de NVRR;
- de door de commissie gewenste cursussen, congressen, seminars e.d., ook voor wat betreft verblijfskosten.

Ten laste van het budget zijn de volgende uitgaven in 2017 gedaan (in €):

	Begroot	Werkelijk	Restant
Vergoedingen aan externe leden (presentiegelden, reiskosten)	13.100	5.700	7.400
Uitbesteed werk (o.a. secretariaat)	10.200	7.600	2.600
Advieskosten (onderzoek) *	36.700	38.600	-1.900
Overige uitgaven + onvoorzien	2.300	1.200	1.100
Totaal 2016 *	62.300	53.000	9.300

**na begrotingswijziging (overhevelen rekeningoverschot 2016)*

Bovenstaande bedragen omvatten alleen de uitgaven die in 2017 zijn gedaan. Voor de onderzoeken Subsidieverwerving en Kaderstellende rol van de gemeenteraad komen alle kosten ten laste van 2017. Voor het onderzoek "Decentralisatie zorg" is dit 75% van het budget voor het onderzoek.

De rekenkamercommissie heeft niet het hele budget van 2017 benut, voornamelijk doordat een aantal vergaderingen uitgevallen is. Het budget voor vergoedingen aan externe leden is gebaseerd op 12 vergaderingen per jaar. Als bijeenkomen niet strikt noodzakelijk is handelt de rekenkamercommissie de zaken per mail af en bespaart daarmee op het budget.

Bij de vaststelling van de begroting 2013 heeft de gemeenteraad bepaald dat de rekenkamercommissie overschotten op het budget tot een bedrag van € 10.000,- mag overhevelen naar een volgend begrotingsjaar. Een bedrag van € 9.000,- wordt overgeheveld naar de begroting 2018.